

**Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu**

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Zdeňka Kühna (soudce zpravodaje), soudkyně Lucie Dolanské Bányaiové a soudce Josefa Fialy o ústavní stížnosti stěžovatele T. F., zastoupeného Mgr. Petrem Lukáčem, advokátem, sídlem Antala Staška 510/38, Praha 4 - Krč, proti usnesení Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci ze dne 25. února 2025 č. j. 2 To 41/2025-548 a rozsudku Okresního soudu v Šumperku ze dne 17. října 2024 č. j. 2 T 18/2024-518, za účasti Krajského soudu v Ostravě - pobočky v Olomouci a Okresního soudu v Šumperku, jako účastníků řízení, a Krajského státního zastupitelství v Ostravě - pobočky v Olomouci, Okresního státního zastupitelství v Šumperku a M. Š., t. č. ve výkonu trestu odnětí svobody ve Věznici Mírov, jako vedlejších účastníků řízení, takto:

Ústavní stížnost se odmítá.

Odůvodnění:

1. Stěžovatel se ústavní stížností domáhá zrušení v záhlaví označených rozhodnutí. Tvrdí, že trestní soudy porušily jeho základní práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a na rovnost v řízení podle čl. 37 odst. 3 Listiny.

2. Z ústavní stížnosti a připojených listin plyne, že Okresní soud v Šumperku zprostil napadeným rozsudkem obžalovaného (třetího vedlejšího účastníka) obžaloby za to, že napadl ve věznici stěžovatele a způsobil mu zranění. Podle okresního soudu totiž nebylo možno vyloučit, že ke zranění stěžovatele došlo bez zásahu obžalovaného. Stěžovatele jako poškozeného okresní soud odkázal s jeho nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních.

3. Proti rozsudku okresního soudu podal stěžovatel odvolání. Krajský soud v Ostravě - pobočka v Olomouci shledal, že stěžovatel není osobou oprávněnou podat odvolání, a proto podle § 253 odst. 1 trestního řádu odvolání zamítl. Trestní řád v § 247 odst. 1 taxativně stanoví, kdo může podat odvolání v neprospěch obžalovaného. Podat odvolání v neprospěch obžalovaného může pouze státní zástupce, a to proti kterémukoli výroku jakéhokoli rozsudku (odsuzujícího i zprošťujícího) a dále poškozený, avšak ten již ve výrazně užším rozsahu, a to výlučně proti odsuzujícímu rozsudku, a navíc ještě toliko ohledně výroku o náhradě škody.

4. V ústavní stížnosti stěžovatel kritizuje krajský soud za to, že odvolání zamítl jako podané osobou neoprávněnou, což krajský soud podpořil judikaturou 60 let starou. Ignoroval judikaturu Ústavního soudu, která chrání práva poškozených. Osvobozující rozsudek byl vadný a neústavně zasáhl do stěžovatelových práv.

5. Podle § 72 odst. 3 zákona o Ústavním soudu lze ústavní stížnost podat ve lhůtě dvou měsíců od doručení rozhodnutí o posledním procesním prostředku, který zákon stěžovateli k ochraně jeho práva poskytuje; takovým prostředkem se rozumí řádný opravný prostředek, mimořádný opravný prostředek, výjma návrhu na obnovu řízení, a jiný procesní prostředek k ochraně práva, s jehož uplatněním je spojeno zahájení soudního, správního nebo jiného právního řízení. Krajský soud své usnesení založil na tom, že stěžovatel vůbec nebyl oprávněn odvolání proti rozsudku okresního soudu podat. Ústavní stížnost proti rozsudku okresního soudu je proto opožděná, neboť rozsudek byl stěžovateli doručen 8. 11. 2024 a stěžovatel podal ústavní stížnost až 29. 4. 2025.

6. V takovémto případě se tak Ústavní soud může zabývat jen ústavností závěru krajského soudu, že stěžovatel je osobou neoprávněnou podat odvolání proti rozsudku okresního soudu. Ústavní stížnost proti usnesení krajského soudu byla podána včas oprávněným stěžovatelem. Ústavní soud je k jejímu projednání příslušný. Stěžovatel je řádně zastoupen (§ 29 až § 31 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu). Vyčerpal též všechny zákonné procesní prostředky k ochraně svých práv (§ 75 odst. 1 téhož zákona). Ústavní stížnost proti usnesení krajského soudu je tedy přípustná.

7. Stěžovatel má pravdu v tom, že náprava újmy obětí trestné činnosti není pouze "obyčejným" soukromoprávním zájmem. Souvisí totiž s veřejnoprávní povinností státu objasnit trestnou činnost zasahující ústavní práva, napravit jí způsobenou újmu na těchto právech a zajistit oběti přiměřenou ochranu před jejím opakováním. Pokud tedy odvolací trestní soud nerozhodne o odvolání poškozeného, které zjevně směřuje svým obsahem "proti výroku o náhradě škody, ačkoli tomu v řízení před obecnými soudy nebránila žádná překážka," poruší právo poškozeného na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny (takto stěžovatelem citovaný náleze ze dne 28. 3. 2023 sp. zn. III. ÚS 3272/22, body 14 a 15 a další tam odkazovaná judikatura).

8. Stěžovatel však pomíjí, že právě citovaný náleze řešil situaci, kdy poškozený podal odvolání proti odsuzujícímu (nikoli osvobozujícímu) rozsudku. Krajský soud vyšel z jasných slov zákona (§ 246 a § 247 trestního řádu), podle nichž se poškozený nemůže odvolat proti výroku zprošťujícího rozsudku, kterým byl odkázán s uplatněným nárokem na náhradu škody na řízení ve věcech občanskoprávních, protože výrok o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení lze učinit jen v odsuzujícím rozsudku (srov. § 228 a § 229 trestního řádu). Z těchto skutečností vychází i krajským soudem odkazovaná judikatura z 60. let minulého století, jejíž význam pro posuzovanou věc její stáří nikterak nesnižuje. Třeba dodat, že stěžovatel nenapadl zprošťující rozsudek z důvodu, že v něm chybí výrok podle § 229 odst. 3 trestního řádu (protože takovýto výrok v rozsudku nechyběl - viz též bod 2 shora).

9. Jakkoli judikatura práva poškozených setrvale posiluje, rozhodně nedospěla k závěru, který naznačuje stěžovatel, totiž učinit z poškozeného (v rozporu s jasným textem trestního řádu) jakousi další obžalobu. Pokud by to Ústavní soud připustil, stavěl by se do role alternativního zákonodárce, což mu nepřísluší. Na tomto závěru nic nemění ani judikatura nejnovější, která však nevylučuje, aby poškozený ve zcela výjimečných případech pro porušení svých ústavně zaručených práv podal ústavní stížnost přímo proti zprošťujícímu rozsudku (takto srov. obecné vývody nálezu ze dne 19. 3. 2025 sp. zn. Pl. ÚS 17/24, část VI.A., dále např. usnesení ze dne 19. 3. 2025 sp. zn. IV. ÚS 1183/24, bod 4, či ze dne 26. 3. 2025 sp. zn. IV. ÚS 566/24, bod 7).

10. Ústavní soud proto mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků ústavní stížnost odmítl dílem jako návrh opožděný, dílem jako návrh zjevně neopodstatněný [§ 43 odst. 1 písm. b) a odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

Poučení: Proti usnesení Ústavního soudu není odvolání přípustné.

V Brně dne 21. května 2025

Zdeněk Kühn v. r.
předseda senátu